

Innst. 241 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 75 L (2009–2010)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven, viltloven mv. (nødverge, bruk av åte)

Til Stortinget

Sammendrag

Miljøverndepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet (viltloven). Endringene gjelder nødverge, samt bruk av åte.

Nødverge

Den såkalte nødvergebestemmelsen er nedfelt i naturmangfoldloven § 17 annet ledd (tidligere viltloven § 11). Bestemmelsen slår fast at vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Videre kan eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, felle vilt under direkte angrep på bufe eller tamrein. Avliving/felling av rovvilt kan altså skje i selvforsvar under direkte angrep på bufe og tamrein og uten noen forutgående tillatelse.

Miljøverndepartementet viser til at bestemmelsen rettslig sett antakelig er nærmere beslektet med nødrett enn med nødverge. Den omtales imidlertid ofte som en «nødvergebestemmelse» – og er til dels omtalt slik i rettspraksis, man har derfor valgt å bruke denne betegnelsen også i denne proposisjonen. Formålet med endringen av nødvergebestemmelsen til dagens ordlyd var for å klargjøre rettstilstanden, men også at Norge sluttet seg til Bern-konvensjonen (Europarådets konvensjon av 19. september 1979 vedrø-

rende vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder).

For å redusere omfanget av rovviltskader på bufe og tamrein og som ett av flere tiltak, viser Miljøverndepartementet til at nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven nå bør liberaliseres, og at gjeldende bestandssituasjon for enkelte av rovviltartene kan tilsi en mer nyansert nødvergebestemmelse enn dagens.

Bestandssituasjonen – gaupe, jerv, bjørn og ulv

De nasjonalt fastsatte bestandsmålene for gaupe, jerv og bjørn er på henholdsvis 65, 39 og 15 årlige ynglinger. Det skal være 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, der familiegruppens revir i sin helhet ligger i Norge. Dersom over halvparten av reviret ligger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, skal reviret regnes som innenfor forvaltningsområdet.

Bestandsstatus for gaupe, jerv, bjørn og ulv rapporteres årlig fra det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Siste rapportering viser at det i perioden 2007–2009 har vært henholdsvis 74, 76 og 92 årlige ynglinger av gaupe, og henholdsvis 51, 51 og 53 årlige ynglinger av jerv. For bjørn er det verifisert 3 ynglinger i 2006, 1 yngling i 2007 og 1 i 2008. I perioden 2006–2008 er det samlet inn biologisk materiale for DNA-analyser av bjørn, som viser at minimum ca. 120 bjørner er i Norge i løpet av året.

Det er ikke registrert ynglinger av ulv i 2007, 3 ynglinger er registrert i 2008, hvorav 2 ynglinger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv i Norge med helnorsk revir, og 2 helnorske ynglinger i 2009, hvorav 1 innenfor forvaltningsområdet for ulv. Det er dokumentert ytterligere en yngling i 2009 som kan være helnorsk, men her gjenstår mer kartlegging. Ulv i Norge har i dag status som kritisk truet (jf. Norsk Rødliste 2006).

Gaupe og jerv forårsaker flest skader på sau og tamrein, og departement vurderer at dagens bestandssituasjon gjør det forsvarlig å utvide fellingsadgangen for disse to artene. For bjørn er antall ynglinger betydelig under Stortingets bestandsmål, det anses derfor ikke forsvarlig å innføre utvidet nødvergerett før det nasjonale bestandsmålet er nådd. For ulv har en heller ikke nådd bestandsmålet de siste tre år, ulvestammen i Norge er liten og sårbar, og departementet mener det vil være uheldig å la ulv omfattes av en utvidet nødvergebestemmelse.

Forslag om nødverge

De foreslåtte endringene i naturmangfoldloven § 17 om nødverge innebærer at dersom bestanden av jerv, gaupe og bjørn i en 3-årsperiode har vært klart over det bestandsmål som er fastsatt av Stortinget, skal adgangen til å felle disse artene i nødverge utvides. Felling skal da kunne skje dersom felling må anses påkrevet for å fjerne en «umiddelbar og betydelig» fare for skade på bufe, tamrein og gris. Med dette senkes terskelen for felling sammenlignet med det som i dag gjelder. Dersom bestanden av jerv, gaupe og bjørn senere i en 3-årsperiode ligger klart under bestandsmålet, strammes fellingsadgangen inn igjen, inntil vilkårene for utvidet fellingsadgang på nytt er oppfylt.

Departementet viser til at den utvidede avlivingsadgangen skal oppheves dersom det oppstår ekstraordinære bestandsmessige forhold, som en vesentlig reduksjon i bestanden i løpet av kort tid. I vurderingen av om bestandene over tid har vært klart over eller klart under bestandsmålet, skal en legge til grunn dokumenterte data om ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, før eventuelle uttak. Når det gjelder tolkningen av vilkårene «klart over» og «klart under» bestandsmålet, skal et avvik på om lag 15 pst. eller mer fra bestandsmålet anses som henholdsvis «klart over» eller «klart under» dette målet.

Bjørnebestanden er i dag under bestandsmålet. Det foreslås en overgangsbestemmelse som innebærer at fellingsadgangen for bjørn utvides første gang bestandsmålet nås.

Den utvidede nødvergebestemmelsen skal ikke gjelde for ulv.

Når det gjelder hund og andre husdyr vil man arbeide videre med spørsmålet om hund bør innlemmes i nødvergebestemmelsen. Det vil bl.a. være ønskelig å se nærmere på svenske erfaringer på området.

Felling av rovdyr i innhegnet område

Miljøverndepartementet foreslår en ny bestemmelse i naturmangfoldloven § 17 a om utvidet adgang til å felle rovdyr, uavhengig av art, som befinner seg i rovdysikkert hegn. Felling skal kunne skje når det er påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig

fare for skade på produksjonsdyr eller hund. Det foreslås også en varslingsplikt for eier ved mistanke om at rovdyr befinner seg i rovdysikkert hegn. Med rovdysikkert hegn menes hegn der gjerdene er vedlikeholdt og tilfredsstillende til enhver tid gjeldende standarder fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning.

Det foreslås at:

«Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive rovdyr som befinner seg i rovdysikkert hegn når avliving må anses påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på produksjonsdyr i landbruket eller hund. Hegnet må tilfredsstillende til rovdysikkert hegn fastsatt av myndigheten etter loven.»

Avliving og forsøk på avliving skal straks meldes til politiet. Videre skal Kongen i forskrift kunne fravike bestemmelsen for spesielt truede arter eller spesielt truede bestander av enkelte arter.

Den foreslåtte bestemmelsen gjelder avliving av «rovdyr», ikke rovvilt. Den omfatter dermed ikke rovfugl. Avliving etter bestemmelsen kan skje til fordel for produksjonsdyr eller hund. Som «produksjonsdyr» anses alle virveldyr som avles eller holdes for produksjon av mat, ull, hud eller pels, eller for andre produksjonsformål.

Bestemmelsen innebærer at felling i hegn reguleres i lov, ikke i forskrift med hjemmel i lov. Videre er begrepet «sannsynlighetsovervekt for at rovdynet [...] vil angripe» byttet ut med «aktuell og betydelig fare for skade». Det vil nå også være et vilkår for felling at felling «må anses påkrevet», på samme måte som i bestemmelsen i naturmangfoldloven om felling av vilt til forsvar av person.

Miljøverndepartementet foreslår videre å føye til ny bestemmelse om plikt til varsling ved mistanke om at rovdyr befinner seg i rovdysikkert hegn:

«Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, skal ved grunn til mistanke om at rovdyr befinner seg i rovdysikkert hegn straks varsle myndigheten etter loven.»

Formålet med varslingen er at Direktoratet for naturforvaltning, eventuelt annen myndighet som er utpekt i medhold av naturmangfoldloven, raskt skal kunne beslutte flytting eller skadefelling av rovdynet dersom forholdene tilsier det. Rovdyr innenfor rovdysikkert hegn skal normalt flyttes eller felles (dersom vilkårene for felling er oppfylt).

Verken varslingen eller en eventuell beslutning fra myndighetenes side om flytting eller felling vil gripe inn i den adgang til felling som eieren har etter lov og forskrift. Oppstår det for eksempel en situasjon der vilkårene i bestemmelsen om felling i hegn er oppfylt, dvs. at felling er påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på produksjonsdyr

eller hund, vil eieren eller noen som opptrer på eierens vegne kunne felle rovdycet.

Varslingsplikten oppstår «ved grunn til mistanke om at rovdycet befinner seg i rovdycsikkert hegn». Det må alltid foretas en konkret vurdering. Det er i proposisjonen redegjort for forhold som normalt vil gi grunn til mistanke, enten i seg selv eller i kombinasjon med andre.

Det følger av naturmangfoldloven § 17 at avlving og forsøk på avlving, enten for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person, eller under direkte angrep på bufe eller tamrein, straks skal meldes til politiet. Bestemmelsen avløser viltloven § 11 som inneholdt en tilsvarende bestemmelse, men der det var plikt til å melde fra både til kommunen og til politiet.

Miljøverndepartementet foreslår i denne proposisjonen at bestemmelsen tilsvarende skal gjelde for felling og forsøk på felling av rovdycet i hegn. Videre skal den gjelde for felling og forsøk på felling etter den utvidede nødvergebestemmelsen for jerv, gaupe og bjørn. Det foreslås at plikten til å melde fra om felling og forsøk på felling bare skal gjelde melding til politiet.

Endring av lov om statlig naturoppsyn § 2

Departementet viser til at «ved en inkurie» ble ikke alle endringer i Stortingets lovvedtak om endringer i lov om statlig naturoppsyn § 2 – i samband med behandlingen av naturmangfoldloven Ot.prp. nr. 52 (2008–2009), fulgt opp.

Det foreslås her derfor en endring som formelt følger opp Stortingets vedtak, slik at naturmangfoldloven oppføres i listen i § 2 over lover som Statens naturoppsyn skal føre oppsyn med.

Bruk av åte

Miljøverndepartementet viser til at vilt naturlig vil oppsøke konsentrasjoner av mat/næring. Ved menneskeskapte konsentrasjoner av mat/næring i form av et åte vil det kunne oppstå forhold som påvirker det enkelte individ eller det aktuelle miljø, og under gitte forutsetninger representerer en risiko for både vilt og miljø – og i unntakstilfeller mennesker. Man mener derfor det er behov for en lovhjemmel for en betryggende håndtering og regulering i forskrifts form av bruk av åte for ulike formål.

Ved ordinær jakt etter viltloven § 9 har dagens viltlov hjemmelsgrunnlag for å regulere jaktformer, og som etter departementets syn omfatter åtejakt. Det finnes imidlertid ingen generell hjemmel for å regulere bruk av åte for ulike formål, herunder som hjelpemiddel ved skadefelling/lisensfelling eller for innlocking i turistøyemed.

Miljøverndepartementet foreslår inntatt en hjemmel i viltloven for å regulere adgangen til bruk av åte

i forbindelse med jakt, fangst og felling av vilt, samt utlegging av åte for å lokke til seg vilt i ulike andre sammenhenger.

Det vil bli utarbeidet forslag til forskriftsbestemmelser om bruk av åte, men det er ikke klarlagt hva slags innhold bestemmelsene skal ha. Hjemmelen skal for eksempel ikke være til hinder for at et selvdødt hjortevilt, eller et hjortevilt som er nedlagt av rovvilt, oppsøkes for å studere de rovdycet som eter byttedyret. Forslaget vil bli sendt på alminnelig høring.

Komiteens merknader

Nødverge

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Rune Henriksen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Kristin Sund, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, og fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, støtter regjeringens forslag til endringer i nødvergebestemmelsen. Forslaget innebærer at dersom bestanden av jerv, gaupe og bjørn over tid har vært klart over bestandsmålet, plikter Kongen gjennom forskrift å gi adgang for eieren, eller en som opptrer på eiers vegne, til å avlive jerv, gaupe og bjørn når avlving må anses påkrevet for å fjerne en umiddelbar og betydelig fare for skade på bufe, tamrein og gris. Flertallet registrerer at det fra enkelte hold er stilt spørsmål ved om ordlyden i lovforslaget oppfyller intensjonen om en liberalisering av nødvergeretten i forhold til dagens rettstilstand, bl.a. på grunnlag av den tidligere «grisebingesaken». Flertallet vil i den forbindelse vise til brev fra Miljøverndepartementet med vedlagte brev fra Justisdepartementets lovavdeling, datert 29. april 2010, der den juridiske vurderingen er at lovforslaget vil innebære en utvidelse av adgangen til å felle jerv, gaupe og bjørn for å verne bufe, tamrein og gris.

Flertallet merker seg at det for bjørn lages en overgangsordning som innebærer utvidet adgang til å avlive i nødverge. Ordningen innføres første gang bestandsmålet nås. Flertallet merker seg også at det ikke vil gis utvidet adgang til å avlive i nødverge for ulv, og støtter dette. Flertallet vil understreke at det primære målet med en utvidet nødvergebestemmelse, er å bidra til å skape større trygghet for husdyreierne.

Flertallet merker seg at hvilken nødvergebestemmelse som kommer til anvendelse er knyttet opp til bestandsmålet for arten, og vil derfor understreke nødvendigheten av at befolkningen til enhver tid har tilgang på god informasjon om bestandsstørrelsen og

hvilken nødvergebestemmelse som gjelder. Flertallet støtter på denne bakgrunn at det er det nasjonale bestandsmålet som legges til grunn for når utvidet adgang til nødverge for bjørn kan innføres, da regionale bestandstall vil kunne gi et feilaktig bilde av den nasjonale bestandssituasjonen og i tillegg føre til en utydelig bestemmelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Oskar Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til at formålet med endringen av nødvergebestemmelsen var å klargjøre rettstilstanden, samt liberalisere nødvergebestemmelsen. Disse medlemmer kan ikke se at nytt forslag imøtekommer denne intensjon, men snarere forverrer den. Disse medlemmer viser i den forbindelse blant annet til Bondelagets notat til komiteen av 22. mars 2010, hvor de skriver:

«Norges Bondelag viser til at formuleringen i lovforslaget er sammenfallende med adgangen til nødverge allerede etter gjeldende rett i dag, jf. 'Grisebingsaken' hvor det presiseres at 'direkte angrep' også omfatter tilfeller hvor et angrep er 'umiddelbart forestående'. Norges Bondelag mener derfor at lovforslaget i realiteten *ikke* utvider adgangen til nødverge sammenlignet med gjeldende rett.»

Disse medlemmer vil peke på de store motsetningene mellom næringsdrivende i utmarkskommunene og rovviltforvaltningen, og mener det er viktig å få på plass et lovverk som i større grad er i samsvar med de reelle utfordringene utmarksnæringene står overfor, og som kan legitimere lovverket knyttet til rovviltforvaltning.

Disse medlemmer viser til komiteens merknader fra behandling av rovviltmeldingen i 2004:

«Komiteen mener livskvalitet og bosetning og næringsutvikling i distriktene må tas hensyn til ved forvaltningen av rovdynere. Forvaltningen må etter komiteens syn gjennomføres på en måte som skaper tillit mellom lokalbefolkningen og regionale og sentrale myndigheter.»

Disse medlemmer understreker at nødverge aldri er ment å være en del av den aktive bestandsforvaltningen av store rovdyr, og at lovbestemmelsen derfor må gjøres uavhengig av øyeblikkets bestandssituasjon for den enkelte rovdyrart.

Disse medlemmene meiner at det generelt må opnast for avliving av jerv, gaupe, bjørn og ulv når avliving vurderast som påkravd for å fjerne ein umiddelbar og betydeleg fare for skade på bufe, tamrein og gris. Disse medlemmene meiner at nødverje-

retten må gjelde uavhengig av om bestandsmålet for arten er nådd. Disse medlemmene meiner, i motsetning til regjeringa, at nødverjeretten også må gjelde tilgang til å avlive i nødverje ved angrep frå ulv. Disse medlemmene meiner at det primære målet med ein utvida nødverjebestemmelse er å bidra til større tryggleik for husdyreigarane. Diverre imøtekjem ikkje lovendringsframlegget frå regjeringa dette, då nødverje er betinga av at bestandsmålet er nådd og at nødverje ikkje gjelder i forhold til angrep frå ulv.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Kristeleg Folkeparti fremjar følgjande forslag:

«I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endring:

§ 17 tredje ledd skal lyde:

Det skal være tilgang for eieren, eller den som opptre på vegne av eieren, til å avlive jerv, gaupe, bjørn og ulv når avliving må vurderes som påkravd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på bufe, tamrein og gris.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg reaksjonene på høringsforslaget til ny nødvergeparagraf, hvor det blant annet ble anført at paragrafen bør skrives over samme lest som nødvergebestemmelsen for person. Flertallet er derfor tilfreds med at det foreslås en formulering som langt på vei er sammenfallende med vilkårene for felling til forsvar av en person. Det er imidlertid en noe videre adgang til avliving ved fare for angrep på person, noe flertallet mener er naturlig.

Flertallet er opptatt av at anvendelsen av den nye nødvergeparagrafen ikke må komme i konflikt med Norges forpliktelser i Bern-konvensjonen som krever at avliving bare skal kunne skje dersom det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Flertallet vil allikevel understreke at det er grenser for hvor langt kravet til å forsøke å avverge faren strekker seg, og at det ikke kan kreves tiltak som setter menneskers liv eller helse i fare.

Det er foreslått adgang avliving innenfor rovdyrsikkert hegn når avliving er påkravet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på produksjonsdyr eller hund, og flertallet er tilfreds med dette. Flertallet støtter at det fortsatt skal foreligge krav til skadepotensial for at avliving skal finne sted, også innenfor rovdyrsikkert hegn, men at terskelen skal være lavere enn utenfor slikt hegn. Flertallet har

merket seg at departementet vil ta initiativ til å evaluere virkningen av denne bestemmelsen etter noe tid.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til statsrådens brev til komiteen av 22. april 2010, der statsråden bekrefter at det er en reell mulighet for at bestandsmålet for ulv kan nås i 2010. Dette medlem viser til følgende svar:

«Den ytterligere ynglingen av ulv som nevnes i proposisjonen er ynglingen som fant sted i Østfold (Linnekleppen) i 2009. Data fra vinterens registreringer tyder på at Linnekleppen-flokken er en helnorsk familiegruppe. Det er så langt ikke registrert spor fra flokken på svensk side. Dersom dette skulle endre seg ved at ulvene utvider sitt revir til også å omfatte områder i Sverige, vil ikke familiegruppen lenger regnes som helnorsk, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 3.

I dag finnes det tre familiegrupper av ulv som har sitt revir i Norge, altså tre såkalte helnorske familiegrupper. Linnekleppen-flokken som er omtalt ovenfor er da medregnet. Av disse tre befinner to av familiegruppene seg innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, mens en gruppe er utenfor. I tillegg finnes det to helnorske revirmarkerende par. Bestands-situasjonen innebærer at det er en reell mulighet for at bestandsmålet for ulv kan nås i 2010.»

Dette medlem viser videre til statsrådens svar der antall ynglinger for ulv i dag ligger nærmere bestandsmålet som er fastsatt enn det antallet for bjørn gjør:

«Det er riktig at antall ynglinger for ulv i dag ligger nærmere bestandsmålet som er fastsatt, enn det antall ynglinger for bjørn gjør. Den norske ulvestammen er imidlertid liten og sårbar, og teller betydelig færre individer enn bjørn i Norge. Fordi dyrene utgjør et så lavt antall kan små endringer i antall uttak få betydelige konsekvenser.»

Dette medlem mener statsrådens svar viser med tydelighet at det legges særskilte politiske føringer fra regjeringens side i forhold til forvaltning av ulv.»

Komiteen vil påpeke betydningen av systematisk forebyggende arbeid for i størst mulig grad å hindre at nødvergebestemmelsene kommer til anvendelse. For jerv, som ligger klart over bestandsmålene, har det vært et problem at lisensfelling og kvotejakt ikke har vært effektivt nok for å få bestandstallene ned. Komiteen er tilfreds med at effektiviteten ser ut til å være økende, men er opptatt av at det arbeides kontinuerlig med opplæring og å forbedre metoder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, registrerer at hund ikke innlemmes i nødvergebestemmelsen utenfor rovdysikkert hegn, og at departementet arbeider vi-

dere med dette spørsmålet. Flertallet vil i den forbindelse peke på de svenske erfaringene med nødverge for hund, og er tilfreds med at departementet ønsker å se nærmere på disse. Flertallet imøteser at regjeringen snarest kommer tilbake til Stortinget med en sak om nødverge for hund.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at nødvergeretten også må omfatte hund, og viser til at den svenske modellen trass betydelig større rovviltbestander, ikke omfatter mange enkeltsaker. Disse medlemmer er overrasket over at departementet ikke har lagt større vekt på de svenske rapportene: «Hur många vargar skulle skjutas i samband med angrepp på hund efter en förändring av Jaktförordningen § 28 i Sverige och Jaktlovens § 11 i Norge?», «Jakthundar i vargrevir» og «Rovdjur och hundar», og mener disse er et godt grunnlag for å inkludere hund i nødvergeparagrafen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endring:

§ 17 skal lyde:

§ 17 (alminnelige regler om annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk)

Smågnagere, krypdyr og lakse- og innlandsfisk kan avlives dersom det er nødvendig for å hindre skade på person eller eiendom.

Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eier, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt dersom det må anses påkrevd for å fjerne en umiddelbar og betydelig fare for skade på bufe, tamrein, hund, gris og fjørfe.

Avliving og forsøk på avliving etter annet ledd skal straks meldes til politiet.

Avliving for å hindre at et dyr lider unødig er tillatt i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven). Det samme gjelder avliving for å bekjempe smittsom sykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser i samsvar med lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).»

Medlemene i komiteen fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at spørsmålet om å innlemme hund i nødvergebestemmelsen har vore utgreia sidan rovdyrforliket vart inngått i 2004. Desse medlemmene har merka seg at regjeringa heller ikkje denne gangen har føreslege å utvide nødvergeretten til å gjelde angrep på hund, men vil ut-

greie dette spørsmålet ennå ein gong. Desse medlemene meiner at det ikkje er behov for ytterlegare utsettingar av dette spørsmålet, men at nødverjeretten no må utvidast til også å gjelde angrep på hund.

Desse medlemene fremjar følgjande forslag:

«I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endring:

§ 17 andre ledd skal lyde:

Vilt kan avlives når det vurderes som påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, fjørfe og hund.»

Bruk av åte

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, støtter at det gis hjemmel til å regulere, eventuelt forby, utlegging av åte for jakt-, fangst-, og fellingsformål eller andre særlige formål. Flertallet vil peke på at bruk av åte kan være et hensiktsmessig virkemiddel under jakt og felling, men er opptatt av å begrense de uheldige konsekvensene utlegging av åte kan gi. Dette gjelder blant annet faren for at store rovdyr blir vant til og tilpasser seg menneskelig aktivitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at åtejakt vil være med på å gi en sikrere felling, både med tanke på skadeskyting og rettet avskyting. Utlegging av åte er også en viktig forutsetning for f.eks. jervejakten vinterstid, og representerer gjennom målrettet bruk en effektiv og hensiktsmessig fjerning av skadedyr. Disse medlemmer mener dette saksområdet bedre og mer effektivt egner seg til å løses gjennom informasjon og rettleiding, enn ved lovforbud.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endring:

§ 17 skal lyde:

§ 17 (alminnelige regler om annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk)

Smågnagere, krypdyr og lakse- og innlandsfisk kan avlives dersom det er nødvendig for å hindre skade på person eller eiendom.

Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt dersom det må anses påkrevd for å fjerne en umiddelbar og betydelig fare for skade på bufe, tamrein, hund, gris og fjørfe.

Avliving og forsøk på avliving etter annet ledd skal straks meldes til politiet.

Avliving for å hindre at et dyr lider unødig er tillatt i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven). Det samme gjelder avliving for å bekjempe smittsom sykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser i samsvar med lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).

Forslag fra Høgre og Kristeleg Folkeparti:

Forslag 2

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 17 andre ledd skal lyde:

Vilt kan avlives når det vurderes som påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, fjørfe og hund.

§ 17 tredje ledd skal lyde:

Det skal være tilgang for eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren, til å avlive jerv, gaupe, bjørn og ulv når avliving må vurderes som påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på bufe, tamrein og gris.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i naturmangfoldloven, viltloven mv.
(nødverge, bruk av åte)

I

I lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt skal § 26 nr. 8 lyde:

8. om adgangen til å legge ut åte i forbindelse med jakt, fangst og felling av vilt eller for andre særlige formål, herunder om utlegging av åte for å lokke til seg vilt når dette kan skade viltet eller naturmiljøet.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 17 skal lyde:

§ 17 (*alminnelige regler om annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk*)

Smågnagere, krypdyr og lakse- og innlandsfisk kan avlives dersom det er nødvendig for å hindre skade på person eller eiendom.

Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris og fjørfe.

Dersom bestanden av jerv, gaupe og bjørn over tid har vært klart over bestandsmålet, skal Kongen gi forskrift om adgang for eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, til å avlive jerv, gaupe og bjørn når avliving må anses påkrevd for å fjerne en umiddelbar og betydelig fare for skade på bufe, tamrein og gris. Dersom bestanden av jerv, gaupe og bjørn over tid har vært klart under bestandsmålet, eller ekstraordinære bestandsmessige forhold tilsier det, skal Kongen oppheve adgangen til avliving.

Avliving og forsøk på avliving etter annet og tredje ledd skal straks meldes til politiet. Kongen kan i forskrift fravike bestemmelsen i annet ledd annet punktum for spesielt truede arter eller spesielt truede bestander av enkelte arter.

Avliving for å hindre at et dyr lider unødig er tillatt i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (*dyrevelferdsloven*). Det samme gjelder avliving for å bekjempe smittsom sykdom som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser i samsvar

med lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (*matloven*).

Ny § 17 a skal lyde:

§ 17 a (*rovdyrsikkert hegn*)

Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive rovdyr som befinner seg i rovdyrsikkert hegn når avliving må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på produksjonsdyr eller hund. Hegnet må tilfredsstille kravene til rovdyrsikkert hegn fastsatt av myndigheten etter loven.

Avliving og forsøk på avliving skal straks meldes til politiet. Kongen kan i forskrift fravike bestemmelsen i første ledd første punktum for spesielt truede arter eller spesielt truede bestander av enkelte arter.

Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, skal ved grunn til mistanke om at rovdyr befinner seg i rovdyrsikkert hegn straks varsle myndigheten etter loven.

III

I lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn skal § 2 nytt første ledd nr. 7 lyde:

7. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (*naturmangfoldloven*)

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Endringen i lov 21. juni 1996 nr. 38 om statlig naturoppsyn § 2 første ledd nr. 7 trer i kraft straks.

Første gang bestandsmålet for bjørn nås, skal Kongen straks gi forskrift om utvidet adgang til avliving i medhold av naturmangfoldloven § 17 tredje ledd. Deretter gjelder de alminnelige reglene.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 6. mai 2010

Erling Sande

leder

Marianne Marthinsen

ordfører

